

ÚRSKURÐARNEFND UM VIÐSKIPTI VIÐ FJÁRMÁLAFYRIRTÆKI

Fjármálaeftirlitið · Suðurlandsbraut 32 · 108 Reykjavík · Sími: 525 2700 · Fax: 525 2727

Ár 2005, þriðjudaginn 17. maí, er fundur haldinn í Úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Guðjón Ólafur Jónsson, formaður, Eiríkur Áki Eggertsson, Grétar Grétarsson, Íris Ösp Ingaldsdóttir og Sölvi Sölvason.

Fyrir er tekið **mál nr. 2/2005**:

M
gegn
fjármálafyrirtækinu F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r:

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru dánarbú M, hér eftir nefnt sóknaraðili, annars vegar, og fjármálafyrirtækið F, hins vegar, hér eftir nefnt varnaraðili.

Málið barst úrskurðarnefnd 2. mars 2005 með kvörtun lögmanns sóknaraðila, dagsettri 28. febrúar 2005. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 2. mars 2005, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi hans, dagsettu 7. apríl 2005. Bréfið var sent lögmanni sóknaraðila með bréfi nefndarinnar, dagsettu 11. apríl 2005, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi lögmannsins, dagsettu 22. apríl 2005.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 10. og 17. maí 2005.

II.

Málsatvik.

Hinn 30. maí 1997 tók M, kr. 7.250.000 að láni hjá A og gaf út skuldabréf því til staðfestu. Verður hér eftir vísað jöfnum höndum til M og dánarbúsins sem sóknaraðila og A og F sem varnaraðila, en ekki er ágreiningur um að dánarbúið hafi tekið við réttindum og skyldum M heitins samkvæmt skuldabréfinu og varnaraðili við réttindum og skyldum A.

Samkvæmt téðu skuldabréfi skyldi endurgreiða lánið næstu 25 árin með 100 jöfnum afborgunum á þriggja mánaða fresti, í fyrsta sinn 5. október 1997. Höfuðstóll bréfsins var bundinn vísitölu neysluverðs og skyldi skuldin bera fasta vexti 7,75%.

Hinn 5. janúar 2005 greiddi sóknaraðili upp lánið með kr. 4.792.570. Inn í þeirri fjárhæð var svokallað umframgreiðslugjald, kr. 93.972. Með bréfi lögmanns sóknaraðila til varnaraðila, dagsettu 27. janúar 2005, var krafist endurgreiðslu á umræddu gjaldi, enda væri gjaldið ólöglegt. Varnaraðili hafnaði kröfunni með bréfi til lögmanns sóknaraðila, dagsettu 14. febrúar 2005.

Málinu var vísað til úrskurðarnefndar með kvörtun, dagsettri 28. febrúar 2005.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að „viðurkennt verði að taka [varnaraðila] á uppgreiðslugjaldi því sem greinir í málinu hafi verið óréttmæt" og að varnaraðila verði gert að endurgreiða gjaldið, auk dráttarvaxta og lögmannskostnaðar. Krefst sóknaraðili samtals kr. 185.521. Sundurliðast þær svo að krafist er endurgreiðslu á kr. 93.971, dráttarvaxta að fjárhæð kr. 1.096 og lögmannskostnaðar að fjárhæð kr. 92.453.

Sóknaraðili telur umframgreiðslugjald varnaraðila hafa verið óréttmæt enda hafi ekki verið um það samið og fyrir því enginn lagagrundvöllur. Hafi sóknaraðila verið settir ólögmætir kostir þar sem varnaraðili hafi lýst því yfir að ekki yrði af uppgreiðslu lánsins nema umrætt gjald yrði greitt. Hafi sóknaraðili mótmælt gjaldinu og greitt það með fyrirvara um að hann myndi leita réttar síns. Telur sóknaraðili innheimtu slíks gjalds óheimila nema um slíkt hafi verið sérstaklega samið.

Sóknaraðili vísar ennfremur til þess að í stöðluðu formi að skuldabréfi sem útbúið hafi verið áður en til lántökunnar kom hafi verið ákvæði um að hvorki væri heimilt að greiða lánið upp né hraðar niður en þar greindi nema sérstaklega væri um það samið og þá einungis gegn gjaldi sem ákveðið væri í gjaldskrá. Hafi sóknaraðili ekki verið reiðubúinn að gangast undir þetta ákvæði og hafi það því verið fellt út áður en til útgáfu skuldabréfsins kom. Telur sóknaraðili innheimtu gjaldsins vera gegn betri vitund um samning aðila annars efnis.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili gerir aðallega þá kröfu að kvörtun sóknaraðila verði vísað frá úrskurðarnefndinni. Til vara krefst varnaraðili þess að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Kröfu sína um frávísun styður varnaraðili þeim rökum að samkvæmt 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki sé það skilyrði fyrir meðferð máls fyrir nefndinni að fjármálafyrirtæki hafi hafnað kröfu viðskiptamanns eða að ekki hafi tekist að leysa málið með sátt innan fjögurra vikna frá því að hann lagði málið fyrir fjármálafyrirtæki. Telur varnaraðili að í þessu felist að mál skuli hafa verið lagt fyrir fjármálafyrirtæki í öllum grundvallaratriðum með sama hætti og það er lagt fyrir nefndina. Kveður varnaraðili sóknaraðila aldrei hafa lagt kvörtun sína fyrir varnaraðila með sama eða svipuðum hætti og hún hafi verið lögð fyrir nefndina. Hafi sóknaraðili upphaflega kvartað yfir því að ekki væri lagagrundvöllur fyrir kröfu um umframgreiðslugjald en fyrir nefndinni sé aðallega á því byggt að samkomulag hafi tekist milli aðila um að slíkt gjald yrði ekki greitt.

Varnaraðili bendir á að sóknaraðili hafi greitt umrætt gjald án fyrirvara. Af téðu skuldabréfi megi ráða að lánssamningnum hafi verið ætlað að gilda í 25 ár og hafi lánið verið með föstum 7,75% vöxtum. Hafi varnaraðili því áskilið sér sérstakt gjald fyrir uppgreiðslu lánsins svo sem honum hafi verið heimilt. Leiði af réttarreglum að hafi skuldabréf að geyma ákvæði um vaxtakjör og greiðslur í áföngum á umsömdum gjalddögum en hvergi sé minnst á heimild skuldara til að greiða bréfið upp fyrir umsaminn gjalddaga eða hraðar en ákvæði bréfsins mæli fyrir um, hafi skuldari því aðeins heimild til að víkja frá skilmálum bréfsins að þessu leyti að um það takist sérstakt samkomulag. Hafi slíkt samkomulag tekist milli aðila með því að sóknaraðili hafi samþykkt greiðslu sérstaks gjalds sem varnaraðili hafi áskilið sér gegn því að vikið er frá skilmálum skuldabréfsins með þeim hætti sem sóknaraðili hafi óskað eftir.

Varnaraðili telur meint staðlað form að skuldabréfum A enga þýðingu hafa við úrlausn málsins. Þá kveður varnaraðili lög um neytendalán nr. 121, 1994 með síðari breytingum ekki eiga við í málinu. Umrætt skuldabréf hafi verið gefið út 30. maí 1997 en á þeim tíma hafi lán að hærri fjárhæð en kr. 1.500.000 verið undanþegin ákvæðum laganna, sbr. e-lið 2. gr. þeirra. Hafi ákvæði um hámarksfjárhæð verið fellt brott með lögum nr. 179, 2000. Ennfremur vísar varnaraðili til c-liðar 1. mgr. 2. gr. og a-liðar 4. gr. gildandi laga þar sem mælt sé fyrir um að undanþegnir séu gildissviði laganna lánssamningar þar sem lán sé annars vegar veitt gegn lægra gjaldi en almennt gerist og almenningi stendur ekki til boða og hins vegar lántökur í atvinnuskyni. Í tilviki sóknaraðila hafi lántökugjald verið fellt niður en slíkt standi almenningi ekki til boða, auk þess sem A hafi samkvæmt lögbundnu hlutverki sínu ekki veitt almenningi neytendalán. Loks bendir varnaraðili á að samkvæmt 2. tölul. 20. gr. laga um fjármálafyrirtæki nr. 162, 2002 sé m.a. gerður greinarmunur á neytendalánum og langtímaveðlánum en lán sóknaraðila falli undir síðarnefnda flokkinn.

V.

Niðurstaða.

Í málinu hefur varnaraðili uppi þá aðalkröfu að málinu verði vísað frá úrskurðarnefndinni. Byggir varnaraðili þá kröfu sína á því að sóknaraðili hafi ekki lagt kvörtun sína með nákvæmlega sama hætti fyrir varnaraðila og hann gerði síðar fyrir úrskurðarnefndinni. Leiði af 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki að vísa verði málinu frá.

Með bréfi, dagsettu 27. janúar 2005, kvartaði lögmaður sóknaraðila fyrir hans hönd yfir töku umframgreiðslugjalds við uppgreiðslu á skuldabréfi, útgefnu 30. maí 1997. Er þess getið í bréfinu að taka gjaldsins hafi að mati sóknaraðila verið óréttmæt enda hvorki um hana samið í lánsamningi né fyrir henni lagagrundvöllur. Krafðist sóknaraðili endurgreiðslu gjaldsins. Með bréfi, dagsettu 14. febrúar 2005, hafnaði varnaraðili kröfu sóknaraðila og kvað ekki unnt að fallast á að taka gjaldsins væri óréttmæt. Eru í bréfinu færð rök fyrir því áliti varnaraðila, sem öll eru meðal þeirra röksemda sem varnaraðili færir nú fyrir því að hafna beri kröfum sóknaraðila.

Samkvæmt framansögðu liggur fyrir að sóknaraðili kvartaði yfir töku varnaraðila á margnefndu umframgreiðslugjaldi og krafðist endurgreiðslu þess. Varnaraðili hafnaði kröfu sóknaraðila og var sóknaraðili þá rétt að vísa máli sínu til úrskurðarnefndarinnar. Ekki getur komið að sök þótt sóknaraðili hafi fyrir nefndinni fært ítarlegri rök fyrir kröfu sinni enda hafði varnaraðili þegar tekið afstöðu til kröfunnar og hafnað henni. Eru því engin efni til að fallast á frávisunarkröfu varnaraðila.

Samkvæmt skuldabréfi því sem sóknaraðili gaf út 30. maí 1997 var samið um að skuldina skyldi endurgreiða með 100 jöfnum afborgunum á þriggja mánaða fresti í 25 ár. Samið var um fasta vexti, 7,75%, auk þess sem höfuðstóll lánsins skyldi bundinn vísitölu neysluverðs. Við þessi ákvæði skuldabréfsins var sóknaraðili bundinn. Var honum óheimilt að breyta þar út af nema með samþykki varnaraðila. Fyrir liggur að varnaraðili heimilaði sóknaraðila að víkja frá ákvæðum skuldabréfsins og greiða bréfið upp gegn greiðslu umframgreiðslugjalds, kr. 93.972. Verður ekki annað ráðið af gögnum málsins en að sóknaraðili hafi gengið að þeim skilmálum varnaraðila og greitt gjaldið án fyrirvara. Þar sem ekki var ákvæði um annað í skuldabréfinu var varnaraðili eins og á stóð heimilt að áskilja sér slíkt gjald óskaði sóknaraðili eftir því að víkja frá ákvæðum bréfsins og greiða það upp eða hraðar en ákvæði þess sögðu til um. Ekki hefur verið sýnt fram á að samið hafi verið á annan veg þegar skuldabréfið var gefið út. Ákvæði laga um neytendalán nr. 121, 1994 eiga ekki við um það tilvik sem hér er til úrlausnar.

Samkvæmt framansögðu verður að hafna öllum kröfum sóknaraðila á hendur varnaraðila.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Hafnað er kröfu varnaraðila, fjármálafyrirtækisins F, um að máli þessu verði vísað frá úrskurðarnefndinni.

Kröfum sóknaraðila, Dánarbús M, á hendur varnaraðila er hafnað.

Reykjavík, 17. maí 2005.

Guðjón Ólafur Jónsson

Eiríkur Áki Eggertsson

Grétar Grétarsson

Íris Ösp Ingjaldsdóttir

Sölvi Sölvason